

A Kúria a dr. Bródy János ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kovács Ágnes jogtanácsos által képviselt alperes ellen felmentés jogellenességének megállapítása iránt a Szegedi Munkaügyi Bíróságnál 2.M.391/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Szegedi Törvényszék 2.Mf.20.729/2013/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Szegedi Törvényszék 2.Mf.20.729/2013/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes határozatlan időtartamú kormánytisztviselői jogviszonyát az alperes 2011. április 27-én kelt felmentésével a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja alapján indokolás nélkül megszüntette.

Magyarország Alkotmánybírósága 2011. február 15-én kelt 8/2011. (II.18.) AB határozatával megállapította, hogy a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (Ktjv.) 8. § (1) bekezdése - melynek b) pontja értelmében a kormánytisztviselői jogviszonyt a munkáltató felmentéssel indokolás nélkül megszüntetheti - alkotmányellenes, ezért azt 2011. május 31-ei hatállyal megsemmisítette. A határozatot a Magyar Közlönyben 2011. február 18-án tették közzé.

A felperes a keresetében a felmentés jogellenességének megállapítását, ennek jogkövetkezményei alkalmazását (elmaradt jövedelem, 9 havi illetménynek megfelelő összegű átalánykártérítés megfizetését) kérte. Álláspontja szerint az alperes az Alkotmánybírósági határozat közzétételét követően rendeltetésellenes joggyakorlással szüntette meg indokolás nélkül a jogviszonyát, hiszen ekkor már tudta, hogy a felmentés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányellenes.

A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.391/2012/13. számú ítéletében megállapította, hogy a felmentés jogellenes, és kötelezte az alperest elmaradt jövedelem, 9 havi átalánykártérítés, valamint a felperesi perköltség megfizetésére. Megállapította, hogy az eljárási illetéket az állam viseli.

A munkaügyi bíróság ítéletében az Alkotmánybíróság 2012. július 16-án kelt III/505/2012. számú határozata indokolása alapján kiemelte, hogy a Ktjv. alkotmányellenesnek minősített és 2011. május 31-ével megsemmisített 8. § (1) bekezdésének a folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazása kizárására irányuló indítványok elutasítása nem érinti az egyedi ügyet elbíráló bíróságok jogát arra, hogy a Ktjv. alkotmányellenessé nyilvánított, de még hatályos 8. § (1) bekezdése alapján felmentéssel megszüntetett köztisztviselői jogviszonyról szóló perben önállóan értékeljék a felmentés jogszerűsége megítélésekor a tény, hogy annak közlésekor az alapul szolgáló

jogszabály alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes kormánytisztviselői jogviszonyának indokolás nélküli megszüntetése az uniós jogba ütközik figyelemmel az Alapjogi Charta 30. és 47. cikkére, mert e rendelkezésekbe foglalt, az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez és a hatékony jogorvoslathoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti.

Az Alapjogi Charta 51. cikke alapján kiemelte, hogy a Charta rendelkezéseinek címzettjei a tagállamok, ezért az csak az uniós jog alkalmazása, illetve annak tagállami végrehajtása vonatkozásában nyerhet alkalmazást.

Az Alapjogi Charta 52. cikk (3) bekezdése alapján rögzítette, hogy a Charta által nyújtott védelem szintje nem lehet alacsonyabb semmilyen esetben - a nemzeti jogban az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (továbbiakban Egyezmény) által biztosított védelem szintjénél. A jogi kötőerő szempontjából utalt arra, hogy az Alapjogi Charta az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikk (1) bekezdésébe illesztett kereszthivatkozással a szerződéssel egyenértékű rangra emelkedett.

Hivatkozott a 2009. évi VI. törvénnyel kihirdetett Módosított Európai Szociális Charta 24. cikkére (mely a munkához való jogosítványként szabályozza a munkavállaló hatékony védelemhez való jogát az indokolatlan elbocsátással szemben) azzal, hogy ezen rendelkezés az Alapjogi Chartán keresztül a magyar jogrend részévé vált annak ellenére, hogy Magyarország nem vállalt kötelezettséget ezen cikk kötelező alkalmazására.

Utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának a K.M.C. kontra Magyarország ügyben 19554/11. számon, 2012. július 10-én meghozott ítéletére, amelyben megállapította, hogy az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésének tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezését megsértette. E megállapítás az ítélet indokolásának alapjául szolgáló jelen perbeli üggyel megegyező tényálláson alapult.

Álláspontja szerint az uniós jogot kell - annak elsődlegessége elvéből következően - alkalmazni az ezzel ellentétes nemzeti rendelkezéssel szemben (Lisszaboni Szerződéshez fűzött 17. számú nyilatkozat).

Mindezekre tekintettel a felmentés közlésekor hatályban volt Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjában szabályozott rendelkezés az uniós jogba ütközés folytán nem volt alkalmazható.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes jogviszonya indokolás nélküli felmentéssel történő megszüntetése a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe is ütközik, mert kiüresíti a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogát és a jogorvoslathoz való alapjogot [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezet XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, 23/1998. (VI.9.) AB határozat]. Az indokolás nélkül felmentett kormánytisztviselő a munkáltató döntésével szemben formálisan

bírósághoz fordulhat, azonban a döntés jogszerűségének törvényi kritériumai olyan fokban hiányosak, hogy a bíróság sem a munkáltatói intézkedés alapjául szolgáló tényeket, sem a jogszerűségét nem tudja megítélni, csak formai szempontokból vizsgálhatja azt felül (kivéve, ha a jogvita az egyenlő bánásmód, avagy a rendeltetésszerű joggyakorlás követelmények megsértésén alapul).

Utalva az Alkotmánybíróság 8/2010. (II.18.) AB határozat indokolására megállapította, hogy a döntés indokolásának mellőzése aránytalanul korlátozza a kormánytisztviselőt a bírói jogvédelemhez való jogában. Az érdekérvényesítési lehetőség ezen korlátozása az 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) 4. § (2) bekezdés alapján a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközik. Álláspontja szerint az alkotmánybírósági határozat közzétételét követően, amikor a munkáltató már tudott a jogszabály alkotmányellenességéről, az általa közölt indokolás nélküli felmentés önmagában a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközik még abban az esetben is, ha az Alkotmánybíróság az alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezést 2011. május 31-ei hatállyal semmisítette meg.

Az elsőfokú bíróság a jogellenesség jogkövetkezményeként a 2012. évi V. törvény 3. § (5) bekezdése értelmében a folyamatban lévő perekben is alkalmazandó a 2012. március 1-jén hatályba lépett közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) 193. § rendelkezései alapján a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközés következtében - a felperes kérelmére mellőzve az eredeti munkakörbe történő visszahelyezést - kötelezte az alperest az elmaradt illetmény és a 9 havi átalánykártérítés megfizetésére.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Törvényszék 2.Mf.20.729/2013/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az alperest a felperes javára másodfokú perköltség megfizetésére megállapítva, hogy a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

Álláspontja szerint a Lisszaboni Szerződés 6. cikk (1) bekezdésébe illesztett kereszthivatkozással az Alapjogi Charta a szerződéssel egyenértékű ragra emelkedett, ezért az abban deklarált jogok az Európai Unió alapszerződéseivel által védettek. Eképpen arra minden uniós polgár a tagállami bíróság előtt is közvetlenül hivatkozhat.

Az Alapjogi Charta 30., 47. és 54. cikke megsértése alapján helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a bíróságnak kötelezettsége a felmentés közlésekor hatályban volt, az uniós joggal ellentétes Kttv. 8. § (1) bekezdés b) pontjában szabályozott indokolás nélküli jogviszony megszüntetésre vonatkozó nemzeti szabály félretétele figyelemmel a jogvita alkalmazásakor hatályos 1949. évi XX. törvény (Alkotmány) 2/A. §-ára is.

Mellőzte azonban az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából az

Európai Szociális Karta 24. cikkére való hivatkozást tekintettel arra, hogy a Kartát kihirdető 2009. évi VI. törvény 1. § (1) [helyesen (2)] bekezdéséből kitűnően a Magyar Köztársaság nem vállalt kötelezettséget a 24. cikk kötelező alkalmazására. Az Alapjogi Charta 30. cikkéből levezethető alapjog azonban az indokolatlan elbocsátás elleni védelemhez való jog, ezért a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja ezen uniós jogi rendelkezéssel ellentétes.

A másodfokú bíróság kiemelte a 8/2011. (II.18.) AB határozat indokolása alapján, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvét, a 70/B. § (1) bekezdésében szabályozott munkához való jogot, a 70. § (6) bekezdésében szabályozott közhivatal viseléséhez való jogot, az 57. § (1) bekezdésében szabályozott bírósághoz fordulás jogát, és az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz való jogot sértette. Ezen alapjogok védelme az Alaptörvény Alapvetés B. cikk (1) bekezdésében, a szabadság és felelősség XII. cikkében, XIII. cikk (8) bekezdésében, a XXVIII. cikkében, és a II. cikkében is kinyilvánításra került.

Az Alkotmánybíróság a Ktjv. 8. § (1) bekezdését arra figyelemmel semmisítette meg 2011. május 31-ei hatállyal, hogy a kormánytisztviselői jogviszony lemondása és felmentéssel való megszüntetése ne maradjon szabályozatlanul a jogállamiság részét képező jogbiztonság elve érvényre juttatása érdekében. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytálló következtetést vont le, miszerint a 8/2011. (II.18.) AB határozat kihirdetésének időpontja és a 2011. május 31. között kiadott felmentés – mivel ellentétben állt a jog által szolgálni hivatott céllal – a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe, azaz a régi Mt. 4. §-ába ütközött. A megsemmisítés időbeli hatályának megállapítására az alkotmányos rendelkezésekkel való összhang megteremtése a jogalkotói cél biztosítása érdekében került sor. Álláspontja szerint a jogellenes jogviszony megszüntetés jogkövetkezményei vonatkozásában az elsőfokú bíróság jogszerű döntést hozott.

Az alperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatására, a felperes keresetének elutasítására és perköltségben marasztalására irányult. Másodlagosan kérte „az eljáró bíróságok új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását”.

Hivatkozása szerint az alperes az indokolás nélküli felmentést a felperessel szemben az akkor hatályban lévő törvényi rendelkezés szerint jogszerűen alkalmazta. Az alkotmánybírósági határozatban foglalt, az adott jogszabályhely „pro futuro” megsemmisítése az alaptörvényellenes jogszabály határozott idejű alkalmazásának lehetőségét, egyben kötelezettségét is jelentette mindenki számára. Ezzel az Alkotmánybíróság az alkotmányellenes jogszabály alkalmazhatóságát hosszabbította meg.

Az alperes intézkedése nem valósított meg rendeltetésellenes joggyakorlást [rég Mt. 4. § (1) bekezdés] önmagában azzal, hogy a

hatályban lévő törvényi rendelkezés [Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pont] szerint járt el.

Vitatta, hogy az indokolás nélküli felmentés uniós jogba ütközik, mert az uniós joghoz képest a speciális nemzeti jogot kell alkalmaznia. Nem sérült a felperesnek a bírósághoz forduláshoz való joga sem, hiszen keresettel élhetett.

Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy az Alkotmánybíróság III/505/2012. [34/2012. (VII.17.)] számú határozata az alperes számára kedvező döntést hozott, hiszen a Ktjv. 8. § (1) bekezdésének a folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazása kizárására irányuló indítványt elutasította.

Az alperes jogszabálysértésként a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjára és a régi Mt. 4. § (1) bekezdés megsértésére hivatkozott.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria a per tárgyalását az Mfv.I.10.495/2013/2. számon az általa az Európai Unió Bíróságánál kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott döntés közzétételéig a Pp. 152. § (2) bekezdés alapján felfüggesztette mert úgy ítélte meg, hogy az ügyben az uniós jogszabályok értelmezése szükséges, ettől függ az ügy érdemi eldöntése.

Az Európai Unió Bírósága a C-332/13. számú ügyben meghozott végzésében megállapította, hogy nem rendelkezik hatáskörrel – összefoglalóan – a szóbanforgó ügyben, mivel a jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az Európai Unió Bíróságának C-332 /13. számú előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott végzése folytán a felülvizsgálati kérelem azon érvelése, miszerint a Ktjv. 8. § (1) bekezdése az uniós jogba (Alapjogi Charta másodfokú ítéletben megjelölt rendelkezéseibe) nem ütközik, alapos. Az Európai Unió Bíróságának döntése szerint a Ktjv. megalkotásával Magyarország nem az Unió jogát hajtotta végre [végzés 13.; az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 19. cikk (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont]. Ezért az Alapjogi Charta megsértése címén a felmentés jogellenessége nem állapítható meg.

Az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II.18.) AB határozatában – amelynek egyes részeit a másodfokú ítélet tartalmazza – megállapította, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkotmányellenes, sérti az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében szabályozott munkához való jogot, a 70. § (6) bekezdésében szabályozott közhivatal viseléséhez való jogot, az 57. § (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogát és az Alkotmány 54. cikk (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz való jogot. Az Abtv. 43. § (1) bekezdés alapján azonban a sérelmezett rendelkezést a jövőre nézve 2011. május 31-ével semmisítette meg. Ebből következően a felperes felmentése közlésének időpontjában a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazható volt.

Helytálló az alperes hivatkozása, miszerint önmagában az a körülmény, hogy intézkedését az alkotmánybíróági határozat közzétételét követően hozta meg, nem adott alapot a rendeltetésellenes joggyakorlás bíróság által történő megállapítására. A 34/2012. (VII.17.) AB határozat indokolása szerint „az Alkotmánybíróáságnak lehetősége van az Abtv. alapján arra, hogy a jogkövetkezményeket az alaptörvényellenességet megállapító határozatában viszonylag szabadon határozza meg, és a következményeket illetően az egyedi esetekben mérlegeljen a jogbiztonság, az egyéni jogok védelme és az Alaptörvény védelem szempontjai között ... A pro futuro megsemmisítés ... az alaptörvényellenes jogszabály határozott idejű alkalmazása lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára. Azt is figyelembe kell venni, hogy az Alkotmánybíróáság 1813/B/2010. AB határozatában egyértelművé tette, hogy amikor az Alkotmánybíróáság törvényi felhatalmazással élve ... az alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát, amely az ügyben eljáró bíróság számára is irányadó.” [34/2012. (VII.17.) AB határozat 8. oldal].

A másodfokú bíróság helyesen hivatkozott a 8/2011. (II.18.) AB határozat indokolására, miszerint a Ktjv. 8. § (1) bekezdésének alkotmányellenessége miatti megsemmisítés időbeli hatályának 2011. május 31-ével történő megállapítására annak figyelembevételével került sor, hogy a kormánytisztviselői jogviszony lemondása és felmentéssel való megszüntetése ne maradjon szabályozatlanul a jogállamiság részét képező jogbiztonság elve érvényre juttatása érdekében. Ezért időt kíván biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására. Az előbbiek szerint azonban az Alkotmányban foglalt elveknek megfelelő rendelkezések megalkotásáig az alkotmányellenesnek nyilvánított jogszabály alkalmazhatóságának idejét az Alkotmánybíróáság kiterjesztette. Ezért nem ütközik a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe az alkotmányellenesnek nyilvánított, de még hatályos törvényi rendelkezésre alapított felmentés, hiszen az Alkotmánybíróáságnak a döntése meghozatalakor az is célja volt, hogy a jogviszony egyoldalú megszüntetése ne maradjon szabályozatlanul.

Az Alkotmánybíróáság az Országgyűlés által alkotott törvényt minősítette alkotmányellenesnek – többek között – a bírósághoz fordulás jogának megsértése miatt, kimondva, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt rendelkezés magában rejtette a munkáltató visszaélésszerű döntésével szembeni hatékony jogvédelem hiányát. A perben a felperest terhelte a Pp.164.§ (1) bekezdés alapján – figyelemmel az MK. 95 számú állásfoglalás IV. pontjára – annak bizonyítása, hogy a munkáltató joggyakorlása volt rendeltetésellenes a régi Mt.4.§ (2) bekezdésben foglalt vagy egyéb körülmény miatt. A jelen perben azonban a felperes ilyen körülményt nem bizonyított.

A Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül a Pp. 275. § (2) bekezdés szerint.

A felek fellebbezéssel nem támadták az elsőfokú ítélet jogkövetkeztetését, miszerint a - tévesen - uniós jogként értékelt nemzetközi egyezménynek minősülő, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Egyezmény 6. cikkébe ütközés miatt is jogellenes a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjára alapított alperesi felmentés.

A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (3) bekezdés alapján e kérdéssel nem foglalkozott, az alperes a felülvizsgálati kérelmében az Egyezménnyel kapcsolatban érvelését nem adta elő, de a Pp. 271. § (1) bekezdés alapján erre - jogszerűen - nem is hivatkozhatott.

A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban a felperesnek költsége nem merült fel, így az erről szóló határozathozatalt a Kúria a Pp. 79. § (1) bekezdés alapján mellőzte.

Az eljárási illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-án alapul az alperes személyes illetékmentességére tekintettel.

Budapest, 2014. június 4.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Tallián Blanka s.k. bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:Nné tisztviselő